

PRZYRODA NA SZALI

Komisja Europejska: Polska nie wykonuje wyroku TSUE w sprawie Puszczy Białowieskiej

Komisja Europejska skierowała do Polski wezwanie do usunięcia uchybienia wymogom prawa UE, polegającego na niewykonaniu wyroku Trybunału Sprawiedliwości SUE w sprawie C-441/17 dotyczącej Puszczy Białowieskiej. Trybunał w tym wyroku z 17 kwietnia 2018 r. orzekł, że Polska uchybiła zobowiązaniom spoczywającym na niej na mocy art. 6 ust. 3 dyrektywy siedliskowej, poprzez przyjęcie aneksu do planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża bez upewnienia się, że aneks ten nie wpłynie niekorzystnie na integralność obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty i obszaru specjalnej ochrony PLC200004 Puszcza Białowieska. Prowadząc, na podstawie tego aneksu, wycianę świerków w Puszczy Białowieskiej, Polska nie wdrożyła niezbędnych środków ochrony dla chronionych gatunków i siedlisk oraz nie zagwarantowała ścisłej ochrony gatunków

chronionych i ptaków przed ich zabijaniem lub niepokojeniem oraz pogarszaniem stanu lub niszczeniem ich terenów rozrodu lub gniazd w Nadleśnictwie Białowieża.

Tymczasem, mimo upływu prawie dwóch lat, przedmiotowy aneks do planu urządzenia lasu nie został anulowany.

Cięcia w Puszczy zostały wprowadzone wstrzymane, ale dla Komisji ważne jest, że naruszenie polegające na pozostawianiu w obrocie prawnym bezprawnie przyjętego planu, nie zostało usunięte.

Polska ma dwa miesiące na odpowiedź. W przypadku braku satysfakcjonującej odpowiedzi, Komisja (w krótkiej procedurze, już bez przesyłania tzw. uzasadnionej opinii) wnioskuje w takich sytuacjach do TSUE o nałożenie kary finansowej, która składa się z sumy stałej i kary za każdy dzień trwania naruszenia.

Wyrok TSUE a 17.04.2018: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=201150&pageIndex=0&doclang=PL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=5399053>

Obecna informacja prasowa Komisji: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/inf_21_441

Mapa cięć rębnych w LP i Lasów Państwowych – samomanipulacja

21 marca 2021 r. ruch społeczny Lasy i Obywatele (dalej LiO) opublikował interaktywną mapę cięć rębnych zaplanowanych w Lasach Państwowych:

<https://mapy.lasyiobywatele.pl/zanim-wytyna-twoj-las.html>

Mapa, jak wyraźnie na niej opisano, pokazuje wydzielenia leśne, w których w aktualnym (10-letnim) planie urzędzenia lasu przewidziano cięcia rębne. Przedstawia wskazówki gospodarcze z aktualnego planu urzędzenia (wyświetlając informację, jakie lata on obejmuje). Po kliknięciu na wydzielenie, wyświetlana jest tekstowa informacja o konkretnym, zaplanowanym w danym wydzialeciu cięciu - czy dotyczy całego wydzielenia, czy też jego fragmentu; czy wycięte mają być wszystkie drzewa czy też tylko niektóre; jaki ma być przestrzenny rozkład cięć. Mapa próbuje wyrazić techniczne aspekty stosowanej w danym miejscu rębni językiem potocznym.

Źródłem danych są opisy taksacyjne lasu, przygotowane w ramach urzędzenia lasu przez Lasy Państwowe, a publicznie dostępne w Banku Danych o Lasach (BDL): <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/> Portal Banku Danych o Lasach, choć zawiera te dane, nie umożliwia jednak żadnej wizualizacji danych o wskazówkach gospodarczych (można je sprawdzić tylko pytając na ślepo o poszczególne wydzielenia). Mapa LiO, choć korzysta z tych samych danych, dokonała ich wizualizacji - oznaczyła kolorem te wydzielenia, które mają wskazówkę gospodarczą

dotyczącą cięć rębnych. Choć mapa LiO nie wnosi żadnych nowych danych, jest przydatnym narzędziem do szybkiego sprawdzenia planów cięć rębnych w konkretnym obszarze, uzupełniając istotną funkcjonalność, której nie ma w BDL.

Sama treść mapy nie jest zaskakująca. Wiadomo wszak, że w Lasach Państwowych prowadzona jest gospodarka leśna, której integralną częścią są cięcia rębne tj. wycinanie starego pokolenia drzewostanu i zastępowanie go młodym. Mapa pokazuje realizowany w praktyce przebieg tej gospodarki i zaplanowane w jej ramach cięcia rębne, wszędzie tam, gdzie są odpowiednio stare lasy.

Zaskakująca okazała się za to reakcja Lasów Państwowych. Na stronach internetowych LP zamieszczono wczoraj komentarz tej instytucji:

<http://www.lasy.gov.pl/pl/informacje/aktualnosci/wyjasnienie-w-sprawie-mapy-planowanych-ciec-w-lasach>

Zarzuca on mapie LiO „manipulację”, która ma polegać na tym, że mapa, wyświetlając dane samych Lasów Państwowych, „pokazuje apokaliptyczny, całkowicie fałszywy obraz niebezpieczeństwa zagrażającego polskim lasom” i zdaniem LP wprowadza w błąd użytkownika, ponieważ pokazuje wszystkie wydzielenia leśne, w których w aktualnym planie urzędzenia lasu przewidziano cięcia rębne; przedstawia wskazówki z całego okresu aktualnego planu urzędzenia; nie wyjaśnia, że cięcia niekiedy dotyczą tylko fragmentu wydzielenia i że nie wszystkie drzewa mają być wycięte. Ponadto, zdaniem LP, celową manipulacją jest zbyt gruba kreska zastosowana do oznaczenia wydzialeń użytkowanych rębnie. Zdaniem LP, nierzetelnej mapie LiO można przedstawić rzetelny BDL (jednak, mapa LiO wyświetla właśnie dane z BDL).

Jak wiadomo, leśnictwo ma swój własny język, w którym słowa nie zawsze znaczą to co w języku potocznym. W języku leśnictwa m. in. drzewa można zrywać, masę mierzyć się w metrach sześciennych, a ptaki wcale nie chcą się lęgnąć w gniazdach. Także słowo „manipulacja” w języku leśniczym ma zupeł-

nie inne znaczenie, niż w języku potocznym – oznacza bardzo umiejętnie i fachowe pocięcie na kawałki [ściętego drzewa]. Sztuka dobrego dokonania „manipulacji” jest bardzo ceniona w leśnictwie. Nie jest jasne, które ze znaczeń słowa „manipulacja” miały na myśli Lasy Państwowe w swoim komunikacie.

TSUE o ochronie gatunkowej w leśnictwie

4 marca 2021 r. TSUE, w wyroku w połączonych sprawach C473/19 i C474/19, odpowiadając na pytania prejudycjalne sądu szwedzkiego, potwierdził interpretacje europejskich wymogów ochrony gatunkowej w stosunku do gospodarki leśnej. Z wyroku wynika m. in. potwierdzenie, że:

- Gospodarka leśna, jak każda inna działalność, podlega wymogom ochrony gatunkowej;

- Zakazy ochrony gatunkowej ptaków wynikające z art. 5 dyrektywy siedliskowej stosują się do wszystkich ptaków, nie mogą być zawężane tylko do gatunków z załącznika I dyrektywy ptasiej ani tylko do gatunków zagrożonych;

- Stan ochrony gatunku nie wpływa na chroniące ten gatunek zakazy ochrony gatunkowej; właściwy stan ochrony gatunku nie znosi wymogów jego ochrony. Stan ochrony gatunku ma znaczenie dopiero przy udzielaniu ewentualnych odstępstw od ochrony;

- Zakaz umyślnego zabijania i niepokojenia zwierząt, przewidziany w art. 12 dyrektywy siedliskowej, dotyczy także dzia-

łalności nie mającej wprost na celu zabijania i niepokojenia (takiej jak gospodarka leśna), ale mogącej w przewidywalny sposób powodować taki skutek. Zakaz obowiązuje niezależnie od tego, czy zabijanie lub niepokojenie ma znaczący negatywny wpływ na stan ochrony gatunku i niezależnie od aktualnego stanu ochrony gatunku;

- Zakaz niszczenia miejsc rozrodu i odpoczynku, przewidziany w art. 12 pkt (d) dyrektywy siedliskowej, jest naruszony gdy wskutek danego działania, rozpatrywanego oddzielnie lub w połączeniu z innymi, pomimo podjętych środków zapobiegawczych dochodzi bezpośrednio bądź pośrednio do utraty trwałej funkcjonalności ekologicznej w siedlisku danego gatunku na danym obszarze w wyniku szkód, niszczenia lub pogorszenia stanu jego siedliska. Prawo jest naruszane niezależnie od tego, czy konsekwencją jest pogorszenie stanu ochrony gatunku.

Ochrona gatunkowa z art. 12 dyrektywy siedliskowej dotyczy gatunków wymienionych w zał. IV tej dyrektywy. W Szwecji jej reżim jest rozciągnięty także na ptaki. Gdzie indziej, w tym w Polsce, do ochrony ptaków stosują się (nieco mniej restrykcyjne) wymogi z art. 5 dyrektywy ptasiej.

Pełna treść wyroku jest dostępna na stronie Trybunału <http://curia.eu>

Nowe obszary siedliskowe Natura 2000 w Polsce

Polska przekazała Komisji Europejskiej listę i granice 14 nowych obszarów siedliskowych Natura 2000. Ochronę prawną przewidzianą dla obszarów Natura 2000 uzyskały one z chwilą przekazania Komisji. Nowe obszary Natura 2000 to: Jaskinie Grudziądzkie PLH040046, Jaskinie Bajka PLH040047, Woźczyn PLH060109, Jaskinia Oblica PLH120097, Mopki w Naruszewie PLH140056, Torfowisko Serafin PLH140057, Drzesno PLH140058, Raciąż PLH140059, Stawy Pluderskie PLH160021, Zbiornik na Oruni PLH220106, Bagna w Nowej Wsi PLH240046, Sikory Juskie PLH280058, Kirszniter PLH280059, Puszcza Pyzdrska PLH300060.

Tym samym, łączna liczba obszarów Natura 2000 w Polsce jest już czterocyfrowa.

TSUE o łapaniu drożdżów na lep we Francji

17 marca 2021 r. Trybunał Sprawiedliwości UE orzekł w sprawie C-900/19, odpowiadając na pytania prejudycjalne francuskiej Conseil d'État i stwierdzając, że:

- tradycyjny charakter określonej metody łowiectwa nie jest sam w sobie przesłanką „braku rozwiązań alternatywnych”, i tym samym nie jest samodzielnie przesłanką, która umożliwiłaby legalizację takiej metody łowiectwa jako wyjątku od generalnej ochrony ptaków, wymaganej Dyrektywą Ptasią;
- nie można zezwolić, w drodze generalnego wyjątku od ochrony ptaków, na taką metodę chwytania ptaków,

Równocześnie zmieniono granice 35 istniejących obszarów siedliskowych. Niektóre zmiany mają charakter techniczny, niektóre jednak są znaczącymi i istotnymi przyrodniczo powiększeniami, np. obszarów Biała Łądecka PLH020035, Sandr Wdy PLH040017 (o 1607 ha), Wiślicka PLH120084, Forty Modlińskie PLH140020, Przytyk nad Białą Głuchołaską PLH160016, Jeziorka Chońskie PLH220012, Dolina Miały PLH300042, Ostoja Piłska PLH300045, Dolina Bielawy PLH320053.

Zmiany granic i nowe obszary Natura 2000 są widoczne w Geoserwisie GDOŚ, ale nie w warstwie obszarów Natura 2000, tylko w warstwie „Zmiany granic obszarów Natura 2000”. Udostępniane przez GDOŚ dane shp do ściągnięcia są nieaktualne. Pełna specyfikacja zmian zawarta jest w uchwale Rady Ministrów z 15 stycznia 2021 r., opublikowanej w Monitorze Polskim: <https://monitorpolski.gov.pl/M2021000004501.pdf>

Obecne zmiany wciąż jednak nie wyczerpują potrzeb uzupełnienia sieci obszarów siedliskowych Natura 2000.

która powodowałaby przyłów gatunków innych niż docelowe, powodując u gatunków niedocelowych uszkodzenia inne niż znikome.

Pytania zostały zadane, a wyrok zapadł, w kontekście praktykowanego tradycyjnie w południowej Francji - w departamentach Alpy Górnej Prowansji, Alpy Nadmorskie, Delta Rodanu, Var i Vaucluse – chwytania paszkotów, kwiczołów, drożdżików, drożdżów śpiewaków i kosów zwyczajnych na lep, w celu ich późniejszego użycia jako wabików przy polowaniu na ptaki. Wyrok oznacza, że Francja musi zdelegalizować tę praktykę.

Pełna treść wyroku: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=238963&pageIndex=0&doclang=PL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=556010>